

INTERFAOL TA'LIM METODLARI ORQALI BOLALAR KIYIMINI TIKISH TEXNOLOGIYASI FANINI O'QITISH

Pardayeva Komila Keldibekovna

Sayhunobod tumani 2- sonli kasb- hunar maktabi

“Tikuvchi” kasbi bo'yicha ishlab chiqarish ta'lim ustasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada interfaol ta'lim metodlari orqali bolalar kiyimini tikish texnologiyasi fanini o'qitish borasida ma'lumotlar keltirilgan. Interfaol ta'lim metodlaridan ta'lim tizimida foydalanish o'quvchilarning bilim olishiga bo'lgan qiziqishlarini sezilarli darajada oshirmoqda.

Kalit so'zlar: Interfaol ta'lim, metod, Breyn-ring, fikrlash qobiliyati, “Fikrni to'ldir” metodi.

Hozirgi kunda ta'lim jarayonida interaktiv va interfaol metodlar, innovatsion texnologiyalar, pedagogik va axborot texnologiyalarini o'quv jarayonida qo'llashga bo'lgan qiziqish, e'tibor kundan- kunga kuchayib bormoqda. Bunday bo'lishining sabablaridan biri shu vaqtgacha an'anaviy ta'limda o'quvchilarni faqat tayyor bilimlarni egallashga o'rgatilganligidir. Zamonaviy texnologiyalar esa ularni egallayotgan bilimlarni o'zlari qidirib topishlariga, mustaqil o'rganib, tahlil qilishlari, hatto xulosalarni ham o'zlari keltirib chiqarishlariga o'rgatadi. O'qituvchi bu jarayonda shaxsning rivojlanishi, shakllanishi, bilim olishi va tarbiyalanishiga sharoit yaratadi va shu bilan bir qatorda boshqaruvchilik, yo'naltiruvchilik vazifasini bajaradi.

Ta'lim jarayonida o'quvchi asosiy figuraga aylanadi. Mana shu o'rinda o'qituvchi mahorati, qobiliyati, uquvi namoyon bo'ladi. Ana shu jarayonda bir faoliyat usulidan bosqichma- bosqich ikkinchi faoliyat usuliga o'tishi shakllanadi. Bu fanini o'qitish orqali o'quvchilarning yangi qirralari, qobiliyatlari rivojlanadi, o'z- o'zini anglash salohiyati shakllantiriladi. Ularda milliy, umuminsoniy qadriyatlarni tarkib toptirish hamda ijtimoiy hayot va ta'lim olishni davom ettirishlari uchun zarur bo'lgan bilimlar beriladi hamda mavzular doirasida kompetensiyalar shakllantiriladi.

Hozirgi kunda barcha fan o'qituvchilaridan kompetensiyaviy yondashuv asosida bilim berish talab etilmoqda. Ish tajribamdan kelib chiqqan holda men ham o'quvchilarda xususiy kompetensiyalarni shakllantirish uchun bir necha interfaol metodlardan foydalanaman. Quyida shu metodlarning bir nechtasini keltirib o'taman.

Breyn-ring. Bu o'yinda har birida 5–6 nafardan o'quvchi qatnashgan jamoalar soni 2 tadan 5 tagacha bo'lishi mumkin. Boshlovchi har bir guruhga qisqa javobli savollar beradi. Agar ishtirokchilardan biri birinchi bo'lib to'g'ri javob bersa, qolgan barcha savollar faqat shu ishtirokchiga beriladi va har bir to'g'ri javob uchun olingan ball to'planib boradi. Agar to'plangan balni vaqtida o'z jamoasi hisobiga tushirib

turmasa va o'yinni to'xtatmay, o'yin davomida noto'g'ri javob berib qo'ysa, o'sha ishtirokchi to'playotgan barcha ballar kuyib ketadi. Demak, qatnashuvchi o'zi istagan paytda o'yinni to'xtatishi va to'plagan balini jamoa hisobiga tushirishi kerak. Qolgan savollarga endi boshqa ishtirokchilar javob berishi lozim va ular ham o'z jamoalari hisobiga ball to'plash imkoniga ega bo'ladilar.

O'qituvchi o'quvchilarga dars jarayonida o'quvchilarning fikrlash qobiliyatini o'stirish va mavzuni mustahkamlash uchun quyidagi matnni va topshiriqlarni beradi.

“... deganda kiyim konstruksiyasining umumiy xususiyati tushuniladi. Odam gavdasiga yopishib turish darajasiga qarab kiyimlar keng turadigan, sal turadigan, yopishib turadigan va trapetsiya shaklida bo'ladi.

Biroq bichim bilan ...ni adashtirmaslik kerak, chunki ... deganda kiyimning asosiy birlashtiruvchi choklari qanday joylashganligi va uning odam gavdasiga qanchalik yopishib turishiga oid umumiy xususiyatlar tushunilsa, fason deganda kiyimning tashqi ko'rinishiga oid barcha xususiyatlar tushuniladi. Demak, bir xil bichimdagi kiyimning fasoni har xil bo'lishi mumkin.

Ustki kiyimlarda yenglar ikkita ... detaldan iborat bo'lib, astar qo'yib tikiladi. Qishki kiyimlarning yengiga isituvchi ... qo'yiladi. Ko'ylaklarda yeng bitta detaldan iborat bo'ladi. Yenglar tayyorlashda ularning ..., astari, isituvchi qatlamlari ulanib, yenglar uchiga ishlov berilib, yenglar ...ga o'tkaziladi.

Erkaklar ko'ylagi, ...lar, ayollar ko'ylagi kalta yengli ham bo'lishi mumkin.

Yoqalar konstruktiv jihatdan qaytarma yoqa, tik yoqa, ... yoqa va matroscha yoqalarga ajratiladi.

Kiyimning yoqasi odatda 3 detaldan: ustki yoqa, ostki yoqa va ...dan iborat. Qishki paltolarning ustki yoqasi ...dan bichilishi mumkin.

Yoqalarni tikib yig'ish quyidagilardan iborat: ostki ...ga qotirmani ulash, ustki yoqaga ostki yoqani ulash va tayyor yoqani yoqa ...ga ulash.

Cho'ntaklar 2 guruhga bo'linadi: tashqi va ichki cho'ntaklarga. ... cho'ntaklar o'z navbatida qirqma, chokdagi (yon yoki bo'rtma choklarda) va ... cho'ntaklarga bo'linadi”.

Bunda “Fikrni to'ldir” metodidan foydalaniladi. Bu metodda o'quvchilar matni o'qib chiqadilar va matnda berilgan gaplardagi tushib qolgan so'zlarni topib qo'yishadi.

“Aqliy hujum metodi”

Aqliy hujum (breynstorming – aqlar to'zoni) – amaliy yoki ilmiy muammolar yechish g'oyasini jamoaviy yuzaga keltirish.

Ishtirokchilar aqliy hujum vaqtida murakkab muammoni hal etishga harakat qiladilar: ularni tanqid qilishga yo'l qo'ymay uni hal etishning ko'proq shaxsiy

g'oyalarini yuzaga keltiradilar, so'ngra ko'proq oqilona, samarali, maqbul va boshqa g'oyalarni ajratadilar, ularni muhokama qiladilar va rivojlantiradilar, ularni isbotlash yoki qaytarish imkoniyatlarini baholaydilar.

Bu usul hamma vazifalarni bajaradi, lekin uning asosiy vazifasi – ta'lim oluvchilarni o'quv- bilish faoliyatini faollashtirish, ularni muammoni mustaqil tushunish, yechishga qiziqtirish va ularda muomala madaniyati, fikr almashinish malakalarini rivojlantirishi, tashqi ta'sir ostida fikrlashdan ozod bo'lish va ijodiy topshiriqni yechishda birlamchi yo'l fikrlarni yengib o'tishni tarbiyalaydi.

Aqliy hujum qisqa muddatda o'tkazilib yakunlanadi. "Aqliy hujum" metodini qo'llashdagi asosiy qoidalar:

1. Bildirgan g'oya va fikrlar muhokama etilmaydi va baholanmaydi.
2. Bildirgan g'oya va fikrlar hammasi hisobga olinadi.
3. Qancha ko'p g'oya va fikrlar bildirilsa shuncha yaxshi.
4. Bildirilgan g'oya va fikrlarni to'ldirish va amalda kengaytirish mumkin.
5. G'oya va fikrlarni bildirish uchun vaqt anik, qat'iy reglament belgilanadi.

Qancha ko'p g'oyalar aytilsa, undan ham yaxshi: yangi va qimmatli g'oyalarni paydo bo'lishiga imkoniyatdir.

Baholash tizimi va kichik guruhlarda eng yaxshi g'oyalarni tanlash

Ishtirokchilar bergan g'oyalari muhimligiga qarab ekspertlar tomonidan baholanib, bunda eng yaxshi g'oyaga 1 balldan va ahamiyati pasayishi bilan 10 ballgacha qo'yiladi. Har bir g'oya uchun olingan ballar jamlanadi. Barcha g'oyalar bir qog'ozga jamlangan holda, takroriy g'oyalar oldiga belgi qo'yiladi. G'oyalar umumiy ballari pasayishiga qarab saralanadi. Ishtirokchilarning eng muhim g'oyalari jamoaviy g'oya deb e'tirof etilib, ijodiylik va ahamiyatlilik jihatiga ko'ra 5 ballik tizimda baholanadi.

Xulosa sifatida shuni aytishimiz mumkinki, darslarini samarali tashkil etish, darslarni amaliy tarzda o'tish turli xil metodlardan foydalanish hozirgi davr o'qituvchining asosiy maqsadi bo'lish kerak. Maqsad sari intilgan o'qituvchining dasrida doim samara bo'ladi. Interfaol metodlardan foydalanish asosida o'quvchilarda faollikni oshirish bilan bir qatorda mavzu yuzasidan kompetensiyalarni shakllantirish imkoniga ham ega bo'lamiz.

Fanini o'qitishda interfaol metodlardan foydalanish, o'quvchilarni darsga qatnashishini faollashtiradi. Metodlar o'quvchiga ijobiy imkoniyatlarni ro'yobga chiqarish va rivojlantirishning amaliy yechimlarini aniqlash va amalga oshirishda katta ahamiyat kasb etadi. Interfaol metodlar o'quvchilarda tahlil qilish, mantiqiy fikrlash, tatqiq qilish, hisoblash, o'lchash, yasash, sinash, kuzatish, solishtirish, xulosa chiqarish, mustaqil qaror qabul qilish, guruh yoki jamoa tarkibida ishlash odob- axloq

o`rgatish, yangi bilimlar o`rgatish va boshqa faoliyat turlarini rivojlantirishga yo`rdam beradi.

Yoshlarimizning qay darajada mukammal bilimga ega bo`lishi biz ustozlarning faoliyatiga bevosita bog`liqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. R. J. Ishmuhamedov Innovatsion texnologiyalar yordamida ta'lim samaradorligini oshirish yo'llari. T- 2006.
2. N. Azizqo'jayeva "Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiyalar" T. : 2011
3. Jabborova M.SH. «Tikuvchilik texnologiyasi», T., O'zbekiston, 2004y.
4. Abdullaeva M. «Bolalar kiyimini tikish texnologiyasi» , «Voris Nashriyot» MCHJ. Toshkent 2006 y.